

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΜΕΣΩ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Στις προβεβλημένες «αρετές» του νέου νομοσχεδίου του υπουργείου Δικαιοσύνης είναι και η εξής:

Ένα γερό συμμάζεμα των δικαστικών διαδικασιών που προκαλούν την καθυστέρηση της απονομής της ποινικής δικαιοσύνης. Έτσι, προβλέπεται πως όλα τα πλημμελήματα, πλην ελαχίστων εξαιρέσεων, θα δικάζονται στο εξής από έναν μόνο δικαστή (...). Οι ρυθμίσεις στοχεύουν στην εξοικονόμηση ανθρώπινου δυναμικού, δικαστών και εισαγγελέων, αλλά και στην ταχύτερη εκδίκαση των υποθέσεων.¹

Εντάξει, το εν λόγω νομοσχέδιο έχει κι άλλες «αρετές» που θα τις σχολιάσουμε κι αυτές, όμως σκόπιμα επιλέξαμε το παραπάνω απόσπασμα. Υπάρχει λόγος σοβαρός. Να σας πούμε δηλαδή προκαταβολικά, ότι στον πυρήνα του νέου νομοσχεδίου κανένα συμμάζεμα των δικαστικών υποθέσεων δεν προβλέπεται. Αλλά το αντίθετο. Ένα σκόπιμο άπλωμα, δηλαδή ακόμα περισσότερες δίκες για όλο και περισσότερες καταστάσεις της καθημερινότητας. Καμία εξοικονόμηση δικαστών, εισαγγελέων και ανθρώπινου δυναμικού δεν εξασφαλίζει το νομοσχέδιο. Απεναντίας, ανοίγει δουλειές για ακόμα περισσότερο «ανθρώπινο δυναμικό». Και όσο για την «ταχύτερη εκδίκαση υποθέσεων», αυτό κι αν είναι ύπουλη παραπλάνηση. Αυτό που στήνεται αντιθέτως είναι μια διαρκής σχέση, ιδίως της εργατικής τάξης, με τη δικαιοσύνη και τους εισαγγελείς και μια βαθύτερη διείσδυση του πλέγματος δικαστικής επιτήρησης σε καθημερινές πρακτικές. Εν ολίγοις, στον πυρήνα του νομοσχεδίου είναι η αύξηση της παραγωγικότητας του δικαστικού συστήματος.

Ας αναλογιστούμε: Οι αθλητικοί νόμοι παράγουν δίκες. Οι αστυνομικές επιχειρήσεις πάταξης της ανήλικης παραβατικότητας παράγουν δίκες -θυμίζουμε τις χιλίες και βάλε συλλήψεις ανηλίκων που οδήγησαν σε ισάριθμες δικογραφίες μόνο τον μήνα Σεπτέμβριο.² Ο νόμος για την ενδοοικογενειακή βία επίσης. Ακόμα και ο νόμος για τη συνεπιμέλεια παράγει δίκες με το τσουβάλι -χαρακτηριστικά λίγες ημέρες προτού κατατεθεί το νομοσχέδιο για διαβούλευση διαβάσαμε ότι η συνεπιμέλεια «έχει αυξήσει σημαντικά τον αριθμό των υποθέσεων που οδηγούνται στις δικαστικές αίθουσες».³ Οπότε, αν το υπουργείο Δικαιοσύνης θέλει «συμμάζεμα διαδικασιών», γιατί δεν συμμαζεύει λίγο τους νόμους;

Η απάντηση είναι προφανής. Το δικαστικό σύστημα είναι πυλώνας της διαίτησης της ταξικής καταπίεσης από τα γεννοφάσκια του. Από το 2008 κι έπειτα απέκτησε ακόμα πιο καίριες για την εποχή αρμοδιότητες. Η λεγόμενη εσωτερική υποτίμηση λόγω χρεοκοπίας υλοποιήθηκε με την πτώση των μισθών και ταυτόχρονα με τον πολλαπλασιασμό των αστυνομικών σωμάτων, την αύξηση των αστυνομικών επιχειρήσεων, τις καμπάνιες για τη μηδενική ανοχή, την επίθεση στη μικροπαραβατικότητα και στις οικογένειες της εργατικής τάξης, συνάμα με μια σειρά από νομοθεσίες ποινικοποίησης. Εσχάτως, η εργατική πολιτική της «εσωτερικής υποτίμησης» ετοιμάζεται να ενισχυθεί με νέα εργαλεία που στήνονται μέσω της αναβάθμισης της δικαστικής εξουσίας. Η εν λόγω αναβάθμιση περνάει μέσα από την επέκταση της παρανομοποίησης καθημερινών πρακτικών και συμπεριφορών. Και μιας και οι νέες περιοχές των κοινωνικών σχέσεων που καθίστανται παράνομες υπάγονται στα πλημμελήματα, γι' αυτό και το νέο νομοσχέδιο στοχεύει ακριβώς σε αυτά.

«ΚΟΙΝΩΦΕΛΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑ», ΔΗΛΑΔΗ ΚΑΤΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ

Το νέο νομοσχέδιο, εκτός που προβλέπει αυστηρότερες ποινές για πλημμελήματα, μείωση των αναστολών, φυλάκιση για ψύλλου πήδημα την οποία θα

αποφασίζει ένας και μόνο δικαστής, περιλαμβάνει την «καινοτομία» της επιβολής ποινών (πάλι για πλημμελήματα) με τη μορφή της «κοινωνικού εργασιού». Όπως διαβάσαμε:

Έχει ήδη δημιουργηθεί ειδική πλατφόρμα, όπου έχουν δηλώσει ενδιαφέρον και εγγραφεί για να υποδεχθούν καταδικασθέντες για εργασία 1.500 φορείς -νοσοκομεία, ιδρύματα, δήμοι κ.ά. Επίσης έχει οριστεί η σύσταση επιτροπής με δικαστικούς και ειδικούς με επικεφαλής εισαγγελέα Εφετών, η οποία θα έχει την ευθύνη υλοποίησης του προγράμματος.⁴

Η ορολογία «καταδικασθέντες για εργασία» παραπέμπει σύμφωνα με την ιστορία των δύο παγκόσμιων πολέμων στην καταναγκαστική εργασία. Καταναγκαστική εργασία σε δήμους σημαίνει δημόσια έργα. Καταναγκαστική εργασία σε ιδρύματα, που έχουν ήδη μεγάλη τεχνογνωσία σε αυτό όπως μάθαμε με τις αποκαλύψεις για την Κιβωτό του Κόσμου, σημαίνει αγροτικές και οικονομικές εργασίες. Για τα νοσοκομεία, μένει να δούμε τι περιλαμβάνει το πακέτο. Με λίγα λόγια, το νέο νομοσχέδιο δεν προβλέπει απλά και μόνο το φόρτωμα ποινών σε χιλιάδες «μικροπαραβατικούς», αλλά στοχεύει στην αναγκαστική τους επιστροφή σε δουλειές χαμηλής αφοσίωσης και υψηλού turn-over. Που, άλλωστε, σε καιρούς προετοιμασίας για πόλεμο αποδεικνύονται χρήσιμες, κυρίως για την πειθαρχική τους λειτουργία.

Συνεχίζοντας το ξεψάχνισμα του παραπάνω αποσπάσματος, το νομοσχέδιο ενώ παριστάνει ότι εξοικονομεί ανθρώπινο δυναμικό υπόσχεται απεναντίας δουλειές σε ένα κάρο ειδικούς. «Η ευθύνη υλοποίησης του προγράμματος» αφορά στο ακανθώδες ζήτημα του ποιος μηχανισμός θα διασφαλίζει ότι οι «καταδικασθέντες για εργασία» θα πηγαίνουν καθημερινά στις σκατοδουλειές που επιφυλάσσουν. Και, πράγματι, σε άλλο δημοσίευμα διαβάζουμε:

Τι θα γίνει όμως με την επιτήρηση στην εφαρμογή της κοινωνικού εργασιού; Ποιός θα επιβλέπει αν πράγματι εργάζονται και δεν είναι σπίτι τους; (...) την επιτήρηση θα αναλάβει η Δικαστική Αστυνομία. Το νέο αστυνομικό σώμα που έχει νομοθετηθεί και βρίσκεται σε διαδικασία συγκρότησης, στο επίπεδο της επιλογής των δικαστικών αστυνομικών από το ΑΣΕΠ, θα είναι στη διάθεση των εισαγγελέων.⁵

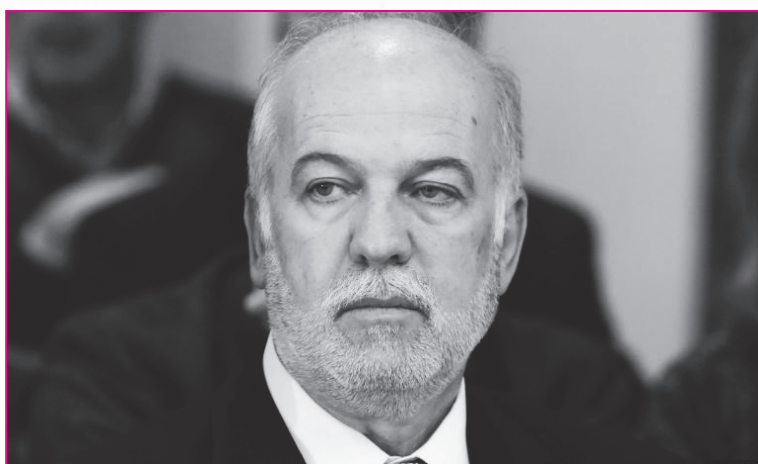
Να σου κι ένα νέο σώμα από μπατσο-επαγγελματίες. Ετούτοι οι μπατσοί της δικαστικής αστυνομίας, καθώς θα ελέγχουν, θα συνδέονται πιο στενά με τους επιμέρους «προνοιακούς» φορείς (δήμους, νοσοκομεία, ιδρύματα) που θα υποδέχονται καταδικασθέντες για εργασία.

Επίσης, καθώς οι αυξημένες δικαστικές εξουσίες αυξάνουν παράλληλα και τη γραφειοκρατία, μαθαίνουμε ότι:

Παράλληλα επιχειρείται η κάλυψη των τεράστιων κενών σε υπαλλήλους στα δικαστήρια με τον διορισμό νέων που αποφοιτούν από την νεοιδρυθείσα πριν από περίπου ένα χρόνο Σχολή Δικαστικών Υπαλλήλων. Ήδη 311 διορίζονται τώρα, ενώ φοιτούν άλλοι 214 που πρόκειται να διοριστούν μέσα στο 2024.⁶

Αυτό θα πει άμεση επαγγελματική αποκατάσταση: πτυχίο δικαστικού υπαλλήλου σε ένα χρόνο, με κατάρτιση στις ψηφιακές δεξιότητες (αφού ο υπάλληλος θα χειρίζεται πλατφόρμες) και άμεσος διορισμός.

Και έχει δουλειές και για άλλους. Δεδομένου ότι σχεδιάζεται να φτιαχτούν «με διαδικασίες ταχείας» νέες φυλακές 3.000 θέσεων σε πολλές περιοχές της χώρας για εκείνους που θα καταδικάζονται με χαμηλές ποινές,⁷ θα απαιτηθούν και νέοι σωφρονιστικοί υπάλληλοι. Οπότε, κι άλλοι άμεσοι διορισμοί ανθρώπινου δυναμικού, αυτή τη φορά με... χειρωνακτικές δεξιότητες.

Ο υπουργός Δικαιοσύνης του Κούλη προέρχεται από το πασοκ, καθώς η συνέχεια των πολιτικών μεταφράζεται συχνά και σε συνέχεια προσώπων. Για το νομοσχέδιο που σκάρωσε, σκέφτηκε να πει τα παρακάτω λόγια:

Η αίσθηση της ατιμωρησίας πρέπει να πάρει ένα τέλος. (...) Σήμερα, για παράδειγμα, περνάς με κόκκινο, σκοτώνεις δύο ανθρώπους και δεν παθαίνει κανείς τίποτα. (...) Αυτό δημιουργεί τη βεβαιότητα σε κάποιους ότι μπορούν να παρανομήνουν χωρίς συνέπειες. Αν συνεχίσουμε έτσι είναι βέβαιο ότι η κοινωνία θα συναντήσει τα όριά της και δεν θα μπορεί να λειτουργήσει. Ο κόσμος έχει κουραστεί. Θέλουμε να βάλουμε ένα τέλος σε αυτό.⁹

Η «κοινωνία» πάντως που εμείς ξέρουμε έχει συναντήσει τα όριά της και έχει κουραστεί από την πολλή δουλειά, τους πενιχρούς μισθούς, τους αυξημένους λογαριασμούς και την αγωνία για το τι ξημερώνει. Η κοινωνία του Φλωρίδη από την άλλη, μάλλον ανησυχεί για τα τροχαία, τα πάρκα με ανήλικους, τα γκραφίτι και άλλα παρόμοια. Γι' αυτό και η κοινωνία του Φλωρίδη θα μπορεί να κάνει μηνύσεις, αφού μάλλον μόνο αυτή θα μπορεί να πληρώνει το αυξημένο παράβολο των 100 ευρώ.

Εν ολίγοις, μέσω του νέου νομοσχεδίου που τάχα μου πλασάρεται ως λύση στην «αργόσυρτη, πνιγμένη από υποθέσεις» δικαιοσύνη, στήνεται ένας ευμεγέθης δικαστικό-σωφρονιστικός μηχανισμός. Η «πνιγμένη δικαιοσύνη» δεν ασφικτιά, αντιθέτως διψά για υποθέσεις. Μέσω της αύξησης των δικαστικών υποθέσεων, το κράτος αυξάνει τα πεδία παρέμβασής του στην καθημερινή ζωή, πράγμα που ήταν εξαρχής ο στόχος. Και ταυτόχρονα, η δημόσια τάξη έρχεται να συνδεθεί ακόμα πιο στενά με τους θεσμούς της «πρόνοιας».

Όλες οι αλλαγές στο νομοσχέδιο του υπουργείου Δικαιοσύνης δεν πέφτουν σαν κεραυνός εν αιθρία και βέβαια έχουν διακομματική στήριξη. Σημαντικές πτυχές του τωρινού νομοσχεδίου κυοφορούνταν εδώ και δέκα τουλάχιστον χρόνια, ανεξαρτήτως κυβέρνησης. Μέλος της συντακτικής ομάδας του περιοδικού που ψάχνει επίμονα το ζήτημα, εντόπισε μια περιεκτική έρευνα του 2015 για τις τότε υπάρχουσες πολιτικές και τις ενέργειες που απαιτούνταν για την αντιμετώπιση της εγκληματοποίησης ανηλίκων. Η έρευνα αυτή κατέληγε με βεβαιότητα ότι τα κακοποιημένα ή παραμελημένα παιδιά θα γίνουν εγκληματίες. Και ότι εφόσον η ενδοοικογενειακή βία και η ανήλικη εγκληματικότητα είναι στενά συνδεδεμένες, θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με ενιαίο τρόπο. Ρητά για παράδειγμα αναφέρει η έρευνα ότι «οι υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων [του υπ. Δικαιοσύνης] υπολειπούντο». Επιτακτικό θεωρούνταν το στήσιμο ενός δικτύου κοινωνικών λειτουργιών ανά την επικράτεια για την ανίχνευση και προ-

στασία ανηλίκων, μέσω ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης και καταγγελιών από τρίτους.⁸ Η έρευνα κατέληγε στις ανάγκες συντονισμού των δικαστικών υπηρεσιών με δομές πρόνοιας των δήμων και φιλανθρωπικά ιδρύματα της χώρας.

Όπως καταλαβαίνετε, πολλά σημεία της έρευνας απηχούν τη φιλοσοφία του τωρινού νομοσχεδίου. Η συντάκτρια της βέβαια δεν ήταν τυχαία. Ήταν η καθηγήτρια της Νομικής Σχολής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου, Ελισάβετ Συμεωνίδου-Καστανίδου, της οποίας ο σύζυγος, Χάρης Καστανίδης, είχε διευθύνει, ανάμεσα σε πολλά άλλα υπουργεία, και υπουργός Δικαιοσύνης μεταξύ 2009 και 2011. Τα αναφέρουμε αυτά γιατί αυτό που κυοφορούνταν τότε και βρίσκεται σε εξέλιξη σήμερα με το νομοσχέδιο (και υπάρχει και μέλλον) είναι η οικοδόμηση ενός δικτύου μεταξύ αστυνομίας, δικαστικού συστήματος, προνοιακών δομών των δήμων (ή άλλων δημόσιων υπηρεσιών) και φιλανθρωπικών ιδρυμάτων. Αυτό το δίκτυο θα αλέθει διάφορους ανήλικους -και όχι μόνο- είτε γιατί δέχονται κακοποίηση είτε γιατί συλλαμβάνονται για παραπτώματα. Αυτό το δίκτυο επιφυλάσσει για τον πάτο της εργατικής τάξης μια ζωή μεταξύ ολιγόμηνης κράτησης, καταναγκαστικής εργασίας, παραμονής σε ίδρυμα, και πάμε πάλι απ' την αρχή, με ένα κάρο ειδικούς πάνω από το κεφάλι του να επιτηρούν. Στη συντακτική ομάδα κάποιος χαρακτήρισε αυτό το δίκτυο σαν ένα τεράστιο πελτικό σύστημα του κράτους για χιλιάδες προλετάριους που αλέθει η κρίση. Κρίναμε καταθλιπτικά πετυχημένη την παρομοίωση.

1. Ιωάννα Μάνδρου, «Πιο αυστηρές ποινές, πιο σύντομες δίκες», *Καθημερινή*, 26/11/2023.
2. «ΕΛ.ΑΣ.: Πάνω από 1.300 συλλήψεις ανηλίκων τον Σεπτέμβριο», *Καθημερινή* (ηλεκτρονική έκδοση), 14/10/2023.
3. «Συνεπιμέλεια αντεκδίκησης», *Εφημερίδα των Συντακτών*, 24/11/2023.
4. Ιωάννα Μάνδρου, «Πιο αυστηρές ποινές, πιο σύντομες δίκες», ό.π.
5. Ιωάννα Μάνδρου, «Νέες φυλακές για 3.000 κρατούμενους», *Καθημερινή*, 3/12/2023.
6. Στο ίδιο.
7. Στο ίδιο.
8. Ελισάβετ Συμεωνίδου-Καστανίδου, «Δικτύωση Υπηρεσιών για την αντιμετώπιση της θυματοποίησης και εγκληματοποίησης ανηλίκων: Το δίκτυο «Ορέστης» του ΚΕΣΑΘΕΑ», σ. 222, 223 και 261 αντίστοιχα. Περιλαμβάνεται στην έκθεση «Ένταξη Ρομα, Διεθνής και Ελληνική Εμπειρία: Πολυπλοκότητα στην Ένταξη», Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, 2015. Τη βρίσκετε στο google.
9. Ιωάννα Μάνδρου, «Πιο αυστηρές ποινές, πιο σύντομες δίκες», ό.π.

